

FREDRIKSTAD KOMMUNE

Plan for barnehagebygg 2021–2031

MED HANDLINGSDEL 2021–2025

OPPDATERT VERSJON VEDTATT AV BYSTYRET 21. MARS 2024

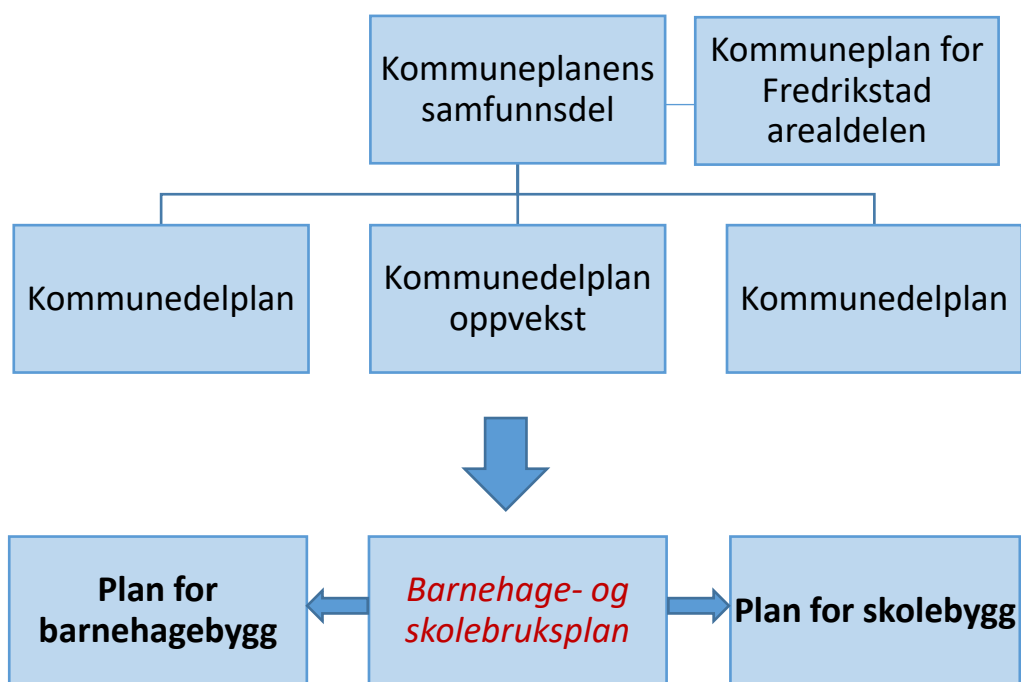
Forord

Fredrikstad er et godt sted å leve, hvor alle kan ta gode valg og oppleve mestring. De viktigste innsatsområdene for å bedre befolkningens helse og livskvalitet ligger i å bedre alle barns oppvekstsvilkår, og å bidra til utdanning, arbeid, økonomi og bolig for alle.

Hvordan vi bygger våre omgivelser og forvalter arealene våre har stor betydning for fysiske, kulturelle og sosiale forhold i byen og nærmiljøet. Det påvirker hvordan vi utvikler oss, og hvilke muligheter vi har (Kommuneplanens arealdel 2023–2035, s. 5).

Å kunne tilby nok barnehageplasser, av god kvalitet, er et tiltak for å nå mål om å utvikle kommunens sosiale bærekraft. Barnehager med god kvalitet kan bidra til å utjevne sosiale forskjeller og dempe utenforskap på sikt. Nok barnehageplasser bidrar i tillegg til å gi foreldre muligheter for utdanning og yrkestilknytning.

Temaplanens plassering i kommunens planstrategi:

Innhold

1. Forord	1
2. Innhold	2
3. Innledning	3
Formål med planen og kunnskapsgrunnlag	3
Politiske føringer	3
Tidsperspektiv	3
4. Kort om barnehageområdet	4
Lov om barnehager (barnehageloven med forskrift), <i>sist endret 02.10.2023</i>	5
Innhold og kvalitet i barnehagens utforming	7
Kunnskapsgrunnlag	7
Normer for areal	7
5. Behovsvurdering og kunnskapsgrunnlag for framtidig behov	10
Byutvikling	12
Framtidige prioriteringer	13
Muligheter i eksisterende godkjente barnehagebygg	14
Handlingsdel	14
6. Kvalitetsoppfølging	14
7. Oppsummering	15
8. Kilder	16
9. Vedlegg	17
10. Plan for barnehagebygg	18
11. Handlingsdel 2021–2025	18
12. Innhold	19
13. Innledning	20
Pressområder og prioriteringer	20
14. Prioriteringer for kommende fireårsperiode	21
Østsiden	21
Sentrum	21
Andre områder	22
Behov for rehabilitering av barnehagebygg og øvrige prioriteringer	23
15. Langsiktige prioriteringer utover fireårsperioden	24
16. Skjematisk framstilling av prioriteringer i perioden	26

Innledning

Formål med planen og kunnskapsgrunnlag

Plan for barnehagebygg 2021–2031 har som formål å lage et beslutningsgrunnlag for å sikre riktig dimensjonert barnehagekapasitet i Fredrikstad kommune. Det er behov for å sikre nok areal til framtidig barnehageutbygging, i tråd med retningslinjer for kvalitet i barnehagen.

Oppdatert versjon per mars 2024 av plan for barnehagebygg 2021–2031 er forankret i kommuneplanens samfunnsdel og kommuneplanens arealdel 2023–2035. Planen knyttes i hovedsak til mål om sosial bærekraft.

Barnehage- og skolebruksplan 2015–2025 er benyttet som grunnlag for utarbeidelsen av plan for barnehagebygg. Plan for barnehagebygg 2021–2031 er resultat av barnehage- og skolebruksplanens planlagte revidering, og planen vil erstatte barnehage- og skolebruksplanen, jamfør kommunens planstrategi 2020–2023.

Kommunedelplan oppvekst, framtidige befolkningsprognoser som barnetallsvekst og bosettingsmønster for barnefamilier, hvilke muligheter som finnes ved eksisterende barnehagebygg og areal i framtidige utbyggingsområder ligger til grunn for planens prioriteringer.

Politiske føringer

Plan for barnehagebygg 2021–2031, overordnet del, er oppdatert i tråd med politiske føringer, jf. bystyresak PS 192/23 *Budsjett 2024 og handlingsprogram 2024–2027 for Fredrikstad kommune* og følgende verbalvedtak: *Det tilrettelegges for økt privat barnehagedrift ved behov for nye barnehageplasser.*

Plan for barnehagebygg 2021–2031 erstatter barnehage- og skolebruksplanen. Formålet med planen er å sikre riktig dimensjonert barnehagekapasitet i kommunen.

Plan for barnehagebygg 2021–2031 er nedfelt i planstrategi for Fredrikstad kommune 2020–2023, og er en del av kommunens strategiske valg knyttet til samfunnsutviklingen.

Tidsperspektiv

Plan for barnehagebygg gjelder for perioden 2021–2031. Det følger en handlingsdel til planen, som rulleres hvert fjerde år. Handlingsdelen danner grunnlaget for investeringsbehov.

Kort om barnehageområdet

Fredrikstad har per januar 2024 en fordeling mellom kommunale og private barnehager som tilsvarer 35 prosent kommunale barnehager og 65 prosent private barnehager. Foreldre står fritt til å velge barnehage. Noen foreldre velger på bakgrunn av nærhet til egen bolig, mens andre velger barnehage etter pedagogisk innhold eller nærhet til arbeidsplass.

Både kommunen som barnehageeier og private barnehageeiere har vedtekter som regulerer opptak av barn, jf. barnehagelovens § 8 *Krav til vedtekter*.

Barn med prioritet etter § 18 i barnehageloven:

- Barn med nedsatt funksjonsevne har rett til prioritet ved opptak i barnehage. Det skal foretas en sakkyndig vurdering for å vurdere om barnet har nedsatt funksjonsevne.
- Barn som det er fattet vedtak om etter barnevernsloven § 5-1 første ledd bokstav a til d, § 3-1 og § 3-4 første ledd bokstav b, har rett til prioritet ved opptak i barnehage.
- Kommunen har ansvaret for at barn med rett til prioritet får plass i barnehage.

Fredrikstad kommune som barnehagemyndighet sikrer økonomisk likebehandling av kommunale og private barnehager gjennom bestemmelsene i barnehageloven § 11 og forskrift om driftstilskudd til private barnehager § 19 *Kommunalt tilskudd til godkjente private barnehager*.

Lov om barnehager (barnehageloven med forskrift), sist endret 02.10.2023

§ 1. Formål

«Barnehagen skal i samarbeid og forståelse med hjemmet ivareta barnas behov for omsorg og lek, og fremme læring og dannelse som grunnlag for allsidig utvikling. Barnehagen skal bygge på grunnleggende verdier i kristen og humanistisk arv og tradisjon, slik som respekt for menneskeverdet og naturen, på åndsfrihet, nestekjærlighet, tilgivelse, likeverd og solidaritet, verdier som kommer til uttrykk i ulike religioner og livssyn og som er forankret i menneskerettighetene.

Barna skal få utfolde skaperglede, undring og utforskertrang. De skal lære å ta vare på seg selv, hverandre og naturen. Barna skal utvikle grunnleggende kunnskaper og ferdigheter. De skal ha rett til medvirkning tilpasset alder og forutsetninger.

Barnehagen skal møte barna med tillit og respekt, og anerkjenne barndommens egenverdi. Den skal bidra til trivsel og glede i lek og læring, og være et utfordrende og trygt sted for fellesskap og vennskap. Barnehagen skal fremme demokrati og likestilling og motarbeide alle former for diskriminering.»

Sentrale punkter i barnehageloven:

Kapittel 3. Godkjenningsplikt og oppgavefordeling

§ 7 Barnehageeiers ansvar

- Fredrikstad kommune som barnehageeier skal drive virksomheten i samsvar med gjeldende lover og regelverk.

§ 7a. Barnehagens organisering

- Hver privat barnehage skal være et selvstendig rettssubjekt. (tilføyd ved lov 10. juni 2022, i kraft 1. januar 2023)

§ 7b. Krav til samlet barnehageanlegg

- Kommunale og private barnehagers lokaler og utearealer skal ligge samlet, med mindre særlige hensyn tilsier at de er på ulike steder. (tilføyd ved lov 10. juni 2022, i kraft 1. januar 2023)

§ 10 Barnehagemyndighetens ansvar

- Kommunen er lokal barnehagemyndighet. Kommunen skal gi veiledning om og påse at barnehagene drives i samsvar med bestemmelsene i denne loven med forskrifter, med unntak av bestemmelsene i [kapittel V](#) med forskrifter. (i kraft 1. januar 2022)
- Kommunen har plikt til å tilby plass i barnehage til barn under opplæringspliktig alder som er bosatt i kommunen, jf. [§ 16](#). Utbyggingsmønster og driftsformer skal tilpasses lokale forhold og behov. (i kraft 1. januar 2022)

Kapittel 5. Barnehagemyndighetens oppgaver mv. (innhold av paragrafer og kapitteloverskrift endret, i kraft 1. januar 2021)

§ 14 Godkjenning

- Kommunen avgjør søknader om godkjenning etter en vurdering av barnehagens egnethet ut fra formål og innhold, jf. §§ 1, 1a og 2.
- Kommunen kan ved godkjenningen sette vilkår for driften med hensyn til antall barn, barnas alder og oppholdstid.
- Kommunens vedtak kan påklages til statsforvalteren.
- Departementet kan gi forskrift om midlertidig godkjenning ved etablering av barnehager og barnehageplasser som opprettes for å dekke et midlertidig behov som følge av at det kommer svært mange fordrevne barn under opplæringspliktig alder fra Ukraina (Endres ved lov 10 juni 2022 nr. 35 (i kraft 1 juli 2024, endring endret ved lov 2 juni 2023 nr. 17).

§ 17 Samordnet opptaksprosess i kommunen

- Alle godkjente barnehager i kommunen skal samarbeide om opptak av barn. Kommunen skal legge til rette for en samordnet opptaksprosess, der det tas hensyn til barnehagenes mangfold og egenart. Brukernes ønsker og behov skal tillegges stor vekt ved selve opptaket. Ved en samordnet opptaksprosess skal likebehandling av barn og likebehandling av kommunale og private barnehager sikres.
- Forvaltningsloven kapittel IV til VI gjelder ikke for opptak i barnehage. Departementet kan gi forskrift om behandling av søknader om opptak i barnehage

Rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver (2017).

Forskrift etter barnehageloven definerer barnehagens fysiske læringsmiljø og presenterer beskrivelser som omhandler barnehagens fysiske miljø:

Kapittel 1. Barnehagens formål og innhold.

Barnehagens fysiske miljø skal være trygt og utfordrende og gi barna allsidige bevegelseserfaringer. Personalet skal utforme det fysiske miljøet slik at alle barn får muligheter til å delta aktivt i lek og andre aktiviteter, og slik at leker og materiell er tilgjengelig for barna.

En bærekraftig økonomisk drift av kommunens barnehager påvirkes i dag av barnehagens størrelse, på bakgrunn av blant annet lovpålagt bemanningsnorm¹, skjerpet pedagognorm² og godkjent leke- og oppholdsareal.

¹ Bemanningsnorm: Barnehagen skal minst ha én ansatt per tre barn når barna er under tre år og én ansatt per seks barn når barna er over tre år.

² Skjerpet pedagognorm: 1 pedagog per 7 barn under tre år, 1 pedagog per 14 barn over 3 år.

Innhold og kvalitet i barnehagens utforming

Regjeringen har som overordnet mål for framtidens barnehage å sikre høy og likeverdig kvalitet i alle barnehager, for å bidra til at alle barn får en god start i livet (Meld. St. 24, 2012–2013).

Strukturkvaliteten beskriver virksomhetens ytre forutsetninger i barnehager, og omfatter blant annet fysiske forhold som bygninger og ressurser, personalets kompetanse, bemanning og antall barn.

Hvilke føringer og tendenser temaplanen fremmer i form av utearealer og krav til lokaler, vil være av betydning i prosessen med å sikre areal av god kvalitet til framtidig barnehageutbygging.

Universell utforming som prinsipp skal ivaretas, slik at barnehager som en del av kommunens tjenestetilbud kan benyttes av alle barn og familier, uansett forutsetninger.

Andre forhold i framtidige barnehagebygg som kan bidra til økt kvalitet fremmes i plan for kvalitet i barnehagen.

Kunnskapsgrunnlag

I dag har stort sett de fleste barn plass i barnehage. Gjennom en barnehagedag foregår mye av aktiviteten utendørs. Uteområdet er et fristed og arena for lek, men også av betydning for fysisk aktivitet og utvikling av motoriske ferdigheter. Gode uteområder av høy kvalitet kan bidra til å stimulere til god fysisk og psykisk helse, og dermed til å utjevne sosial ulikhet.

Historisk sett er arealknapphet i byområdet en utfordring. Tidligere vedtatt barnehageplan for Fredrikstad kommune 2001–2004 viser et utfordringsbilde med behov for flere barnehageplasser i byområdet og begrensede tomtemuligheter.

Normer for areal

Det finnes arealnormer som stiller krav til barnehagers størrelse både innendørs og utendørs. I rundskriv F-08/2006 står det i merknadene til barnehagelovens § 10: «Departementet har gitt en veiledende arealnorm som er 4 kvadratmeter netto per barn over tre år og om lag 1/3 mer per barn under tre år.»

Arealnormen er vedtatt som et krav i vedtekter for Fredrikstad kommunes barnehager.

I 2019 ga NMBU³ ut rapporten Uteområder i barnehager og skoler – hvordan sikre kvalitet i utformingen. Rapporten er utarbeidet på bestilling fra Helsedirektoratet, i tett samarbeid med Utdanningsdirektoratet, og er en oppdatering av anbefalingene som inngikk i «Skolens utearealer. Om behovet for arealnormer og virkemidler», som ble utgitt av Helsedirektoratet i 2003. Anbefalingene er ment som grunnlag for myndigheter, fagmiljøer, eiere og ledere av virksomheter i forbindelse med planlegging, utbedring, utvidelse av nye eller eksisterende anlegg.

Uteområder defineres som bruttoarealet, det vil si tomt, med fratrekk av bygninger, sykkel- og parkeringsplasser og lignende. Uteområdet er med andre ord kun det som i realiteten er tilgjengelig bruksareal for barna (NMBU rapport 2019, kortversjon).

³ NMBU: Norges miljø- og biovitenskapelige universitet

Uteoppholdsareal i barnehagen skal være seks ganger så stort som leke- og oppholdsarealet inne ved eksisterende barnehagebygg. For å oppnå en tilstrekkelig kompakt byutvikling skiller man nå mellom krav for barnehager i bysentrum og for barnehager i mindre sentrale områder. Dette er gjeldende ved nybygg og ved rehabiliteringsprosjekter av eksisterende barnehager. Utgangspunktet og hovedanbefalingen er at 25 m² per barn i barnehager gjelder generelt. I sentrum kan utearealet reduseres til 15 m² per barn.

Kommuneplanens arealdel 2023–2035 ble vedtatt i bystyret 15. juni 2023. Rapportens krav til utearealer for barnehager er stadfestet i kommuneplanens arealdel 2023–2035, bestemmelse 12.9 Barnehager:

«Uteoppholdsareal for nye barnehager skal være minst 25 kvm per barn utenfor byområdet, og minst 15 kvm per barn innenfor byområdet. Kravet gjelder også ved utvidelse av eksisterende barnehagebygg.»

Forutsetninger for nedskalering av uteareal ved nybygg er at innholdskvalitet på tomten høynes. I tillegg skal plassering av bygningene på tomten holdes mest mulig samlet, sol- og støyforhold skal ivaretas og det stilles høye krav til trafiksikkerhet.

Både arealer innendørs og utendørs i barnehager må tilfredsstille kravene i forskrift om miljørettet helsevern i barnehager og skoler mv, og dens veileder. I byggt teknisk forskrift finnes krav til barnehager for blant annet ventilasjon, universell utforming og brannsikring. Arealnormer og andre krav til barnehagens fysiske miljø gjelder for nybygg og endringer (rehabilitering) av eksisterende barnehagebygg. Barnehagers uteareal kan ikke kombineres med uteoppholdsareal og lekeplasser som er knyttet til boliger.

Barnehagestruktur

Eksisterende kommunale barnehager har i gjennomsnitt tre avdelinger. Dette betyr at de er relativt små, og på grensen til å kunne drive kostnadseffektivt. I tillegg kan det være utfordrende å få til et tilstrekkelig stort kompetansemiljø for ansatte per enhet. Disse to parameterne må sees i sammenheng med hverandre.

God økonomisk bærekraft tilsier at framtidige barnehager ikke bør være mindre enn 80 barns barnehager, eller fire avdelinger. Størrelse har betydning for barnehagens handlingsrom til å møte brukergruppens behov og sammensetning. Unntaksvis kan kommunen gjøre andre vurderinger i pressområder hvor det er knapphet på arealressurser.

Fredrikstad kommune har som mål å eie egne barnehagebygg i framtiden, og utvikle leieforhold. Dette er på sikt økonomisk bærekraftig.

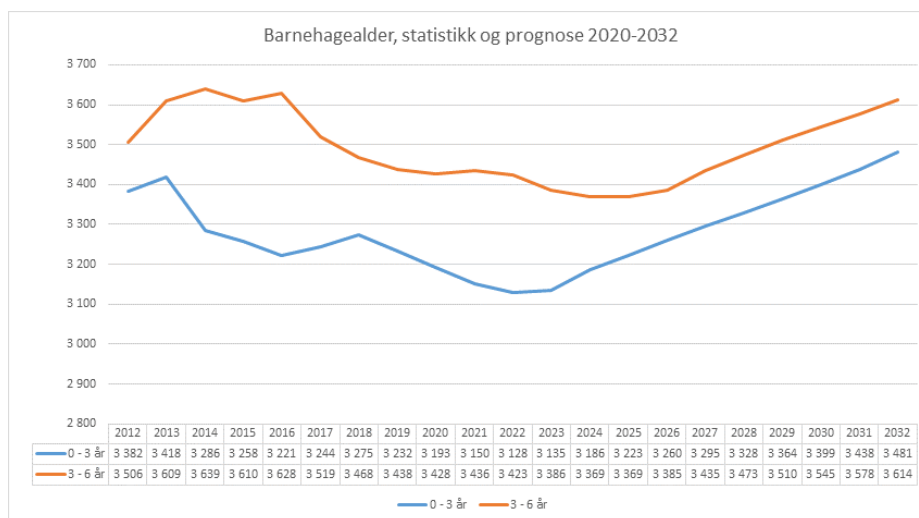

Smertulia barnehage

Behovsvurdering og kunnskapsgrunnlag for framtidig behov

Nok barnehageplasser av god kvalitet er tiltak for å nå mål om å utvikle kommunens sosiale bærekraft. Tall fra hovedopptak, befolkningsvekst og prognoser for boligutbygging i Fredrikstad fram mot 2032, skaper tilsammen et bilde av områder med økt kapasitetsbehov for barnehageplasser.

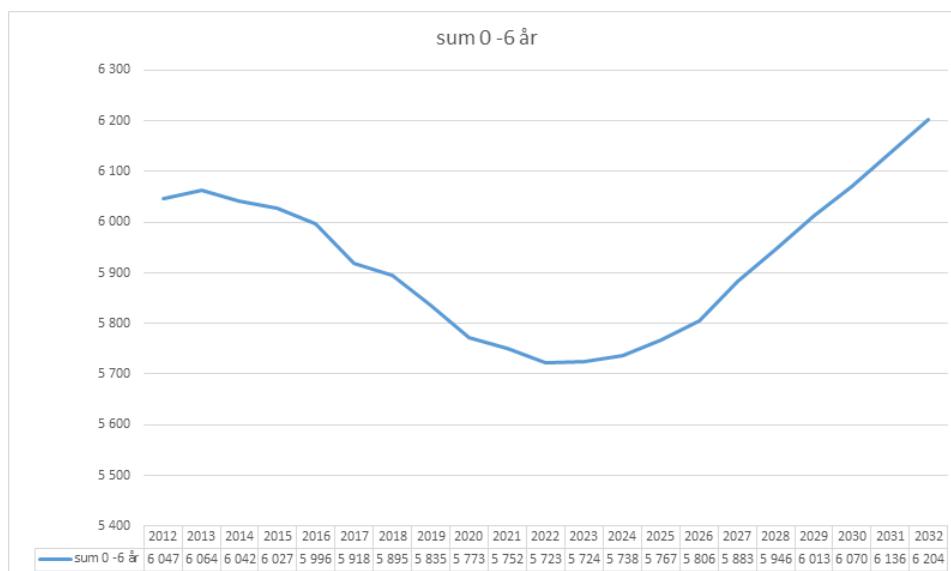
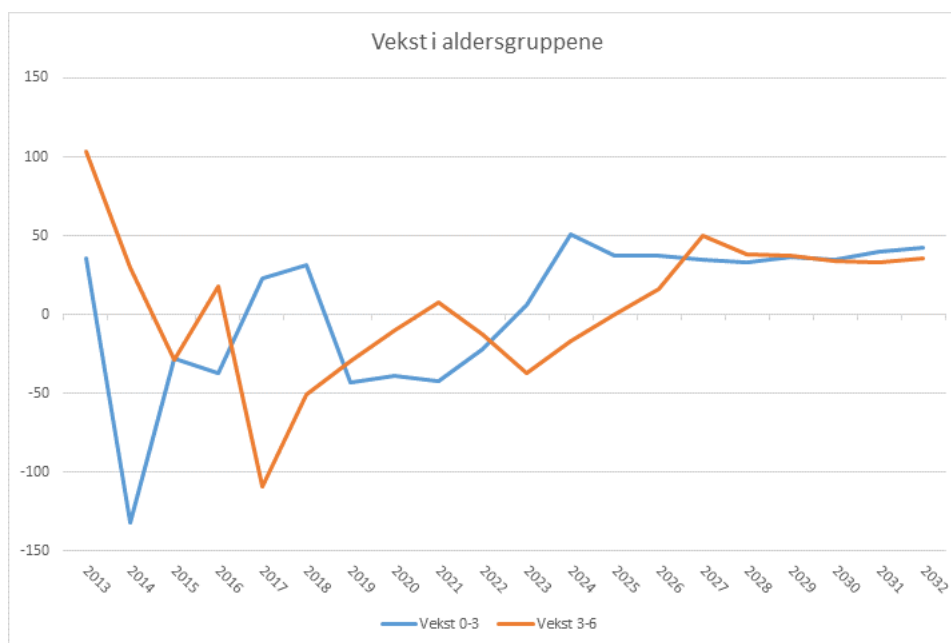
Prognosene viser mulig framtidig utvikling for aldersgruppene 0-3 år, 3-6 år og sum for hele aldersgruppen:

Befolkningsframskrivingen viser en midlertidig nedgang i befolkningsvekst for aldersgruppen 0-6 år fra 2018, før veksten forventes å stige fra 2024.

Prognosene har med tidsperspektiv fra 2012 og fram til 2032. Dette viser at befolknings-sammensetning for aldersgruppen tidligere har vært på tilnærmet samme nivå som prognosene for år 2032.

Prognosene med tidsperspektiv som viser historikk tilbake fra 2012 er i denne sammenhengen av betydning både for framtidig utbygging, og ved planlegging av framtidig rehabiliteringsbehov i eksisterende barnehagebygg. Kommunen har per i dag få barnehagebygg av nyere dato, og barnehage- og skolebruksplan 2015–2025 inneholder tiltak som må utføres i eksisterende bygg.

Prognoser utarbeidet av miljø- og byutviklingsetaten 02.10.2020

Det er visse forutsetninger tilstede for prognosene slik de framstilles:

- Frukthbarheten er fortsatt lav, men forventes å stige noe utover i perioden.
- Prognosene antar at det fortsatt vil flytte flere til Fredrikstad enn det flytter ut, men at tilveksten vil være litt lavere enn den har vært til nå.

Fredrikstad kommune lager nye befolkningsprognoser hvert år, basert på ny statistikk.

En økning i befolkningsveksten for alderen 0-6 år vil på sikt medføre behov for kapasitetsutvidelse av barnehageplasser. Det er få barnehagetomter som ikke allerede er bygget ut. Konsekvenser på sikt vil være at kommunen ikke kan oppdrive nok barnehageplasser. Det er behov for utbygging for å dekke framtidig kapasitetsbehov.

Byutvikling

For å redusere de negative effektene av klimaendringene har verdenssamfunnet gjennom Parisavtalen blitt enige om å begrense den globale oppvarmingen. Gjennom lov om klimamål (Klimaloven) er det satt som mål at Norge skal bli et lavutslippssamfunn i 2050.

Klimaarbeidet i Fredrikstad skal sikre reduksjon av klimagassutslipp og tilpasning til et klima i endring. Dette vil kreve store endringer i hele samfunnet. Det er viktig å begrense veksten i persontrafikken og legge til rette for kollektivtransport, sykkel og gange. Målet om nullvekst i personbiltrafikken er for Fredrikstad og Sarpsborg avtalefestet gjennom belønningsordningen i Bypakke Nedre Glomma.

Den kompakte og attraktive byen er en innfallsvinkel til bærekraftig byutvikling. Hovedprinsippet er nære nabolag med daglige gjøremål og rekreasjonsområder innen gangavstand, og god tilgjengelighet til et levende sentrum med handel, tjenester, kultur- og fritidstilbud. En utvikling av et tettere Fredrikstad, som gjør det enkelt å gå, sykle, ta ferje, buss eller tog, vil gi en overgang fra bilbruk til mer miljøvennlige reiseformer. Den kompakte byen oppnås ved fortetting og transformasjon, særlig av områder i og nært sentrum.

Barnehagestrukturen vil måtte støtte opp om de overordnede målene om en bærekraftig utvikling. Det betyr et økt fokus på barnehagekapasitet i sentrum og de sentrumsnære områdene. En spørreundersøkelse gjennomført for kommunen av Opinion høsten 2019 trekker fram kvaliteter ved boområdene og opplevd trygghet som spesielt viktig for barnefamiliene.

Arealene i sentrum er under stort utbyggingspress. Den kompakte byen krever nye løsninger for utforming av barnehager i byen. Det er en utfordring å finne tilfredsstillende areal for barnehager. Arealplanen stiller krav til å avsette areal til barnehage med minst fire avdelinger ved utbygging av 200 boenheter eller mer. Det er få andre muligheter for nye barnehager eller utvidelse av eksisterende barnehager.

Kravet om at det settes av areal til barnehage ved større utbygginger må ses i sammenheng med å sikre tilstrekkelig barnehagedekning for kommunen som helhet, og ikke bare som et lokalt behov for utbyggingsområdet. Gjennomføringen av dette fordrer tett samarbeid med utbyggere i planleggingsfasen.

Et grep i kommunedelplan Aktive liv i Fredrikstad er å samlokalisere flest mulig arealer og anlegg for lek, rekreasjon og utendørs idrett og aktivitet, slik at en får større og mer attraktive anlegg med tilbud til mange brukergrupper i urbane strøk. I arealplanen gjennomføres dette ved krav om etablering av nærmiljøparker der utbygging skjer. Nærmiljøparkene vil være en berikelse også for barnehager i nærheten. Krav nedfelt i barnehageloven er gjeldende, og uteområdet til barnehager omtales i lovens § 7 b. *Krav til samlet barnehageanlegg:* Kommunale og private barnehagers lokaler og utearealer skal ligge samlet, med mindre særlige hensyn tilsier at de er på ulike steder.

Framtidige prioriteringer

Områder med planlagt utbygging innen arealplanens tidsperspektiv bidrar til å legge føringer for hensiktsmessige kommunale prioriteringer.

Seksjon utdanning og oppvekst følger byutviklingsprosessen i kommunen tett, sammen med andre seksjoner. Befolkningsøkning, bevegelsesmønster, etablering av næringsvirksomhet som genererer arbeidsplasser og etablering av nye skoler er av betydning for hvor det er hensiktsmessig å etablere nye barnehager. Arealknapphet i byområdet øker viktigheten av å få avsatt areal av kvalitet til barnehage. Slik sikres muligheten for kapasitetsutvidelse på sikt.

Den fireårige handlingsdelen utdyper og konkretiserer kommunens prioriteringer.

Muligheter i eksisterende godkjente barnehagebygg

Kommunale barnehager gjennomgår tilstandskartlegging og strukturell/egnethetsvurdering utført av etat for bygg og eiendom. Rehabilitering av barnehagebygg må ses i sammenheng med befolkningsvekst og mulighet for kapasitetsutvidelse ved eksisterende bygg.

Kommunedirektøren ser det som hensiktsmessig for framtiden å vurdere løsninger med kompetansesenter i samarbeid med tverrfaglige tjenester, i områder der det er mulig. Dette vil være en strategi for å ivareta tidlig innsats i samarbeid med primærtjenestene.

I barnehage- og skolebruksplan 2015–2025 er det nedfelt en strategi som sier at ved utbygging skal oppvekstsenter vurderes der det er mulig. Et kompetansesenter vurderes som et hensiktsmessig alternativ til oppvekstsenter.

Kommunen har per i dag barnehagetilbud i flere bygg med leieavtaler. Det er økonomisk mer bærekraftig å utvikle leieavtaler til fordel for å eie bygg til barnehagedrift.

Kommunedirektøren vurderer det som hensiktsmessig å bevare eksisterende kommunale tomter i tilknytning til dagens kommunale barnehager. Tomter i kommunalt eie som er regulert til offentlig og/eller privat tjenesteyting, bør beholdes for å møte et framtidig behov for utbygging og ivareta økt kapasitetsbehov.

Handlingsdel

Handlingsdelen gir føringer for hvilke prioriteringer som anbefales for en fireårsperiode, i forhold til befolkningsprognoser, hovedopptak i barnehage og planer for utbygging i Fredrikstad kommune.

Kommunen gjør analyser på bakgrunn av flere forhold og i samhandling med flere etater. Handlingsdelen presenterer muligheter for kapasitetsutvidelse på eksisterende tomter i kommunalt eie, og på tomter som anses som hensiktsmessig å erverve.

Det skal tilrettelegges for økt privat barnehagedrift ved behov for nye barnehageplasser.

Kvalitetsoppfølging

Plan for barnehagebygg 2021–2031 med handlingsdel svares opp gjennom årlig kvalitetsmelding fra barnehageetaten.

Kvalitetsmeldingen vil inneholde vurdering av arbeidet som er utført inneværende år og gi retning for videre arbeid med planens prioriteringer.

Oppsummering

Gode planprosesser, med tverretattlig samarbeid og tydelige prioriteringer, er forutsetninger for å sikre bærekraftig barnehagestruktur i tråd med framtidig byutvikling.

Det er viktig ved planlegging av barnehagebygg at det tilrettelegges for dagens og framtidens krav.

Det skal tilrettelegges for økt privat barnehagedrift ved behov for nye barnehageplasser.

Det skal legges til rette for medvirkning i planleggingsprosesser. Ivaretagelse av barns og unges interesser kvalitetssikres gjennom barnetalspersonens mandat.

Planens føringer er av betydning for prosessen med å sikre areal av god kvalitet til barnehageutbygging. Universell utforming skal ivaretas, slik at barnehager som en del av kommunens tjenestetilbud kan benyttes av alle barn og familier, uansett forutsetninger.

Andre forhold i framtidige barnehagebygg som bidrar til økt kvalitet, er ikke tatt med i denne planen. Dette vil framkomme i plan for kvalitet i barnehagen.

Kilder

Barnehage- og skolebruksplan 2015–2025, Fredrikstad kommune

Barn og unge i plan og byggesak, Kommunal- og moderniseringsdepartementet, 2020

Kommuneplan for Fredrikstad, arealdelen 2020–2032

Kommunedelplan for folkehelse 2015–2018/2026, Fredrikstad kommune

Kommuneplanens samfunnsdel – *Fredrikstad mot 2030*

Lov om barnehager (barnehageloven med forskrift)

Uteområde i skoler og barnehager – hvordan sikre kvalitet i utformingen? Norges miljø- og biovitenskapelige universitet rapport, 2019

Vedlikeholdshjul – eiendomsforvaltning, Fredrikstad kommune

Forskrift om miljørettet helsevern i barnehager og skoler m.v.

Forskrift om tekniske krav til byggverk (Byggteknisk forskrift TEK17)

Vedlegg

Handlingsdel

Plan for barnehagebygg Handlingsdel 2021–2025

Innhold

1. Innledning
 - Pressområder og prioriteringer
2. Prioriteringer kommende fireårsperiode
 - Østsiden
 - Sentrum
 - Andre områder
 - Behov for rehabilitering av barnehagebygg og øvrige prioriteringer
3. Langsiktige prioriteringer utover fireårsperioden
4. Skjematisk framstilling av prioriteringer i perioden

Innledning

Handlingsdelen fremmer kommunens prioriteringer for barnehageutbygging i kommende fireårsperiode, 2021–2025. Avslutningsvis vises det til tiltak som er hensiktsmessige å prioritere utover fireårsperioden. Handlingsdelen presenterer i tillegg muligheter for kapasitetsutvidelse på eksisterende tomter i kommunalt eie, og tomter som anses som hensiktsmessig å erverve til kommunalt eie.

Vår definisjon av områder ses utfra pressområder, basert likestilt på søkertall til hovedopptak, brukernes bevegelsesmønstre og boligutbyggingsområder.

Pressområder og prioriteringer

Folkehelseoversikt 2019⁴ viser til at mål for inneværende fireårsperiode er å utvikle Fredrikstad bærekraftig, med helsefremmende utvikling på alle områder som påvirker folkehelse. Sosial ulikhet i helse er den største folkehelseutfordringen i Fredrikstad kommune. Forskning har vist at tidlig og grytidlig innsats har spesielt stor effekt når det gjelder å endre systematiske forskjeller som dette. Denne utfordringen er forsterket de senere år, noe blant annet levestandardkartleggingen viser. Kommunens arbeid med sosial bærekraft knyttes derfor tett til arbeidet med å jobbe for å bedre barns oppvekstsvilkår og utdanning.

Nok barnehageplasser av god kvalitet er et tiltak for å nå mål om å utvikle kommunens sosiale bærekraft. Barnehager med god kvalitet bidrar til å utjevne sosiale forskjeller, fremme integrering og dempe utenforskap på sikt. Barn som går i barnehager har statistisk sett større sannsynlighet for å fullføre videregående opplæring. Nok barnehageplasser bidrar i tillegg til å gi foreldre muligheter for utdanning og yrkestilknytning.

Tall fra hovedopptak 2020 viser en liten økning i samlet søkertall til både private og kommunale barnehager. Dette kan henge sammen med barnetallsvekst, i form av tilflytting og fødetall.

Endring det er verdt å merke seg, er antall barn som har barnehageplass og som søkes over til annen barnehage. Tall fra hovedopptak viser en økning på 140 barn i denne gruppen fra 2019 til 2020, fra henholdsvis 219 barn i 2019 til 359 barn i 2020.

Det er grunn til å tro at dette har en sammenheng med etablering av bomring høsten 2019, og kommunens fortettningsstrategi.

Tall fra hovedopptak benyttes som en del av kunnskapsgrunnlaget for prioriteringene. En tendens i tall fra hovedopptak viser høye søkertall til sentrum og sentrumsnære barnehager, i tillegg til Rolvsøy, Gressvik, Kråkerøy og Østsiden. Øvrige tettsteder og lokalsentra viser i oversikten for hovedopptaket lavere søkertall.

⁴ «Vi i Fredrikstad – utfordringer og muligheter»

Prioriteringer for kommende fireårsperiode

Østsiden

I denne planen defineres Østsiden-området som Begby, Nabbetorp, Torsnes og Sellebakk. Pågående og planlagt utbygging ved Verksbyen på Sorgenfri vil gi et økt behov for flere barnehageplasser ved Nabbetorp og Sellebakk-området.

Bjørneklova barnehage på Begby ligger i et pressområde, med pågående og planlagt utbygging på Begbyåsen og Haugstenåsen. Kommunen eier tomt ferdig regulert til barnehageutbygging, tilstøtende eksisterende Bjørneklova barnehage. Kapasitetsøkning av barnehageplasser på Begby kan gjøres gjennom to alternativer. Rehabilitering av eksisterende barnehage og utvidelse med minimum to avdelinger, eller ved å etablere et nybygg med kapasitet for minimum 80 plasser.

Etat for bygg og eiendom utfører tilstandskartlegging og strukturell-/egnethetsvurdering av kommunale barnehager. Resultater fra kartlegginger må inngå som en del av helhetlig planprosess med tanke på kapasitetsutvidelse og rehabilitering av barnehagen.

Vi ser økende behov for tilrettelagte barnehageplasser på Østsiden, for barn med sammensatte vansker. Barnehage- og skolebruksplan 2015–2025 sier at ved planlegging av utbygging skal behov for tilrettelagt tilbud vurderes.

Torsnes barnehage har færre søkere over tid enn hva barnehagen har kapasitet for. Dette gir et behov for å se på andre muligheter for barnehagestrukturen. Tilrettelagt avdeling kan etableres i Torsnes barnehage, slik at barnehagens kapasitet kan benyttes formålstjenlig. Dette fordrer noe byggeteknisk tilrettelegging av bygget. Etableringen vil også medføre endring av barnehagens organisering og drift.

På sikt vil et kompetansesenter med tilrettelagt avdeling, beliggende ved Løkkebergområdet på Østsiden, være et hensiktsmessig tiltak. Etablering av et kompetansesenter vil i tillegg dekke behovet for flere barnehageplasser. Dette vil være i tråd med boligutbyggingen i området. Større enheter gir muligheter for et større fagmiljø, noe som bidrar til å øke kvaliteten på pedagogisk innhold i barnehagen.

For å øke kapasiteten på Østsiden planlegges opprettelse av barnehagebuss som nytt søkbart tilbud. Det er behov for base for barna som skal benytte dette tilbudet, og god infrastruktur i området for barnehagebuss. På kort sikt fordrer dette utvidelse med paviljong. Alternativt kan det løses ved å ha oppmøtested i lokaler til introavdeling på Nabbetorp området, eller benytte rom i gamle Nabbetorp skole. På lengre sikt kan barnehagebuss ha base i et kompetansesenter.

Sentrum

Kommunale sentrumsbarnehager er St. Hansfjellet, Åsebråten, Speiderfjellet, Kiæråsen og Trosvik. Sentrum defineres her på bakgrunn av brukernes bevegelsesmønstre og tilhørighet til byområdet, slik det framkommer av barnehagesøknader til hovedopptak. Denne definisjonen av sentrum avviker fra arealplanens definisjon av sentrums- og byområde.

Sentrum er pressområde for barnehageplasser. Med arealplanens føringer om å styre boligbyggingen til sentrum vil antakelig presset på barnehageplasser i sentrum øke.

Kommunen har vært i dialog med utbyggere ved Trosvikstranda. Utbygging av boenheter ved Trosvikstranda er på planleggingsstadiet, og areal til barnehage må avsettes tidlig i

planleggingsfasen av boligprosjektet. Det foretas nødvendige prioriteringer for videre investeringer, og ses som hensiktsmessig å prioritere St. Hansfjellet framfor Trosvikstranda i løpet av kommende fireårsperiode. Dette gjøres på bakgrunn av muligheten for utvidelse med større enhet ved St. Hansfjellet enn hva arealomfanget ved Trosvikstranda tillater. Utbyggingen på Trosvikstranda vil antakelig pågå også i neste fireårsperiode.

Utbygging av eksisterende St. Hansfjellet barnehage fra to til fem avdelings barnehage bidrar til kapasitetsøkning av barnehageplasser i sentrum. Studenter ved Fagskolen utførte i 2019/2020 mulighetsstudie for å se på utviklingsmuligheter ved eksisterende St. Hansfjellet barnehage. Mulighetsstudien gir to alternativer, henholdsvis nybygg med mulighet for 130 barn (åtte avd./baser) eller rehabilitering av eksisterende bygg med utvidelse med samlet plass til 109 barn. Mulighetsstudien skal til vurdering våren 2021.

Utbygging av St. Hansfjellet barnehage gir mulighet for å flytte Åsebråten barnehage. Eksisterende leieavtale for bygget til Åsebråten barnehage kan avvikles ved utbygging av St. Hansfjellet barnehage. Dette er på sikt en økonomisk bærekraftig løsning.

Speiderfjellet barnehage er per dags dato i leide lokaler. Bygget og uteoppholdsarealet er ikke egnet for videre barnehagedrift, og barnehagen har behov for snarlig utredning for å finne løsninger til nytt lokale. Alternativ for flytting av Speiderfjellet barnehage, er annen etasje ved Kiæråsen barnehage. Alternativet vil gi driftsfordeler og bortfall av leiekostnader. Dette alternativet fordrer utflytting av dagens avlastningstilbud ved Kiæråsen.

Det er utfordrende å finne arealer med kvalitet til barnehageutbygging i sentrumsområdet. Areal til barnehageutbygging sikres gjennom formulering i nylig vedtatt arealplan. Ved planlegging av boligprosjekter med 200 boenheter eller mer skal utbygger avsette areal til barnehage. For å kunne møte befolkningsveksten er det viktig at arealplanens krav gjennomføres, ettersom det er få eller ingen andre muligheter for areal til nye barnehager.

Andre områder

I Slevik-området er det planlagt boligutbygging ved Slevik Platå, og det er kommunal tomt i området som er regulert til offentlig eller privat tjenesteyting.

Det vurderes som hensiktsmessig å beholde tomten på Slevik i kommunalt eie, og benytte muligheten for å etablere nytt barnehagebygg med naturavdeling. Dette medfører på sikt at leieavtale på Solbrekke kan avvikles.

I løpet av kommende fireårsperiode prioriteres det at eksisterende tomt skal ivaretas i kommunalt eie, med en langtidsprioritering utover fireårsperioden for investering og etablering av barnehagebygg.

Solbrekke lavvo

Behov for rehabilitering av barnehagebygg og øvrige prioriteringer

Barnehage- og skolebruksplan 2015–2025 trekker fram, etter arbeidsmiljøkartlegginger i barnehagene, at det avdekkes behov for vedlikehold og nødvendige bygningsmessige tiltak i kommunale barnehager. Det er i tillegg stort behov for tilrettelegging og utbedring av utearealer i barnehagene. Rehabilitering av barnehager skal ses i sammenheng med behov for kapasitetsutvidelse og gjeldende vedlikeholdsplan.

Gressvik-området er under utbygging. Ved Sportssenteret planlegges det antakelig 200 boenheter eller mer, noe som utløser krav om areal til barnehage. Oksviken barnehage, som har beliggenhet i nærheten av Gressvik, har prioritet i barnehage- og skolebruksplan 2015–2025. Eksisterende barnehage ligger på tomt med utvidelsesmuligheter. Tomten er regulert til barnehagebygging. Kommunen har per i dag festeavtale, og bør erverve hele tomten til kommunalt eie. Vedlikeholdsplan til eiendomsforvaltning har planlagt tilstandskartlegging av Oksviken barnehage i 2019, og en videre utredning av bygget bør ses i sammenheng med framtidige befolkningsprognoser og utbyggingsplaner i området.

Veum Park og Brønnerødli er et område som i løpet av fireårsperioden er i planfase for utbygging av tilsammen inntil samlet 600 boenheter. Med langtidsperspektiv utover fireårsperioden vil det være behov for kapasitetsøkning av barnehageplasser i dette området. Det er tomt i kommunalt eie tilstøtende eksisterende Fredrikstadmarka barnehage. Tomten er regulert til offentlig tjenesteyting og utover fireårsperioden vil det være behov for planlegging av barnehagebygg på tomten.

Ved utbygging av Veum Park vil antall boenheter utløse behov for barnehagekapasitet utover eksisterende Fredrikstadmarka barnehage og tilstøtende tomt som er i kommunalt eie. Utbygger av Veum Park må avsette areal til barnehage. Veum Park og Fredrikstadmarka er aktuell med tanke på barnehageplasser for barnefamilier bosatt ved Solgård, Ambjørnrød, Skogstrand og mest sannsynlig Midtbygda i Onsøy. Dette grunnet hensiktsmessig adkomst på utsiden av byområdet og adkomst på utsiden av bomringen. Området har i tillegg hensiktsmessig beliggenhet med tanke på barnehageplass for foreldre som har Sykehuset Østfold på Kalnes som arbeidsplass.

Kommunen har som prioritering, både i kortsiktig og langsiktig perspektiv, å bevare eksisterende kommunale tomter. Med dette menes at tomter i kommunalt eie som er regulert til offentlig og/eller privat tjenesteyting skal bevares for å møte et framtidig behov for økt kapasitet for barnehageplasser i tråd med utbygging av boliger.

Langsiktige prioriteringer utover fireårsperioden

Østsiden-området har økende grad av kompleksitet i befolkningssammensetning, og på sikt er etablering av kompetansesenter et tiltak for å bedre barns oppvekstvilkår. Behovet for tilrettelagte barnehageplasser for barn med sammensatte vansker har økt de senere årene.

Det vil være hensiktsmessig å opprette et tilrettelagt tilbud innenfor en ordinær barnehage, for å samle kompetanse. Med utbygging i tillegg, vil behovet for flere barnehageplasser dekkes. Dette vil være i tråd med boligutbyggingen i området. Midlertidig løsning innenfor fireårsperioden er å opprette tilrettelagt tilbud i paviljong som bør plasseres på området ved Nabbetorp barnehage og skole.

Alternativt kan Torsnes barnehage benyttes for å opprette tilrettelagt tilbud for barn med sammensatte vansker.

Utbygging i området kan gjøres ved å erverve privateid tomt ved Løkkebergområdet over til kommunalt eie. Tomten må erverves av kommunen i løpet av handlingsdelens fireårsperiode. Tomten må erverves av kommunen innen juni 2024, jf. krav i plan- og bygningslovens § 15-1: Grunneierens rett til å kreve innløsning ved kommuneplanens arealdel.

Utbygging av tomten skal skje i et langsiktig perspektiv. Ved å etablere nytt bygg på tomt ved Løkkebergområdet vil det være mulighet å avvikle leieforhold i lokalene til Petri barnehage. Alternativ løsning til Løkkebergområdet er å erverve tomt som er ferdig regulert til barnehageutbygging i Verksbyen/Capjon Park. Petri barnehage er per i dag i leide lokaler, og det er et mål å ha egne lokaler framfor å opprettholde leieavtaler for barnehagedrift. Vi må samarbeide med utbyggere i tidlig planleggingsfase for å sikre krav i arealplanen om at det avsettes areal av kvalitet til barnehageutbygging.

Torp bruk er under planlegging for boligutbygging. Vi ser på området ved Torp, med Kjølstad barnehage, som en del av Østsiden-området. Med bakgrunn i planlagt boligutbygging, som på sikt kan skape et pressområde for barnehageplasser, må vi samarbeide med utbyggere i tidlig planleggingsfase for å sikre krav i arealplanen om at det avsettes areal av kvalitet til barnehageutbygging.

Det er per i dag ingen kommunale barnehager på strekningen mellom Torp og Årum. Gretnes på Årum er under planlegging for mange boenheter. Det oppstår behov for kapasitetsøkning av barnehageplasser, og tomt regulert for barnehageutbygging må sikres i dette området. Det etableres et samarbeid med reguleringsavdelingen og utbygger innenfor handlingsdelens fireårsperiode. Utbygging av barnehage skal skje i et langsiktig perspektiv.

Konsekvens ved manglende utbygging av barnehager i dette området kan bli at familier som bosetter seg i området søker barnehageplass i nabokommunen. Dette medfører negative økonomiske konsekvenser for Fredrikstad kommune.

Gjeldende barnehage- og skolebruksplan viser til FMV som et område med massiv utbygging. Det er planlagt mellom 5000-6000 boenheter på sikt, og dette vil genere kapasitetsbehov for barnehageplasser. I tråd med arealplanens bestemmelser må det sikres areal av kvalitet i området til framtidig barnehageutbygging. Arealplanen viser til områder definert som FMV 2 – Dokka Nord, FMV 3 – Dokka sør og FMV 4 – Odden, hvor det på alle tre områdene på sikt skal etableres til sammen tre barnehager, med minst 80 plasser i hver barnehage.

Cicignon Park i sentrumsområdet gjennomgår en transformasjon, ved at det gamle sykehuset bygges om til 600-700 boliger. Utbygging bidrar til økt behov for barnehagekapasitet og arealplanens krav til å avsette areal til barnehage er gjeldende for prosjektet.

Skjematisk framstilling av prioriteringer i perioden

Område	2021	2022	2023	2024	2025
Østsiden	Bygget på Østsiden-området (hvor introavdeling har tilhørighet) godkjennes som ordinær barnehage. Introavdelingen innlemmes som en del av den nye godkjenningen. Planleggingsfase for paviljong →		Utvidelse med paviljong		
Østsiden		Tilstands-kartlegging Bjørneklova barnehage Planleggingsfase for utbygging →	Starte arbeidet med investerings-forslag		
Østsiden	Planleggingsfase for barnehagebuss →			Etablere barnehage-buss	
Østsiden			Erverve grunn ved Løkkeberg		
Sentrum	Planleggingsfase for utbygging av Trosvikstranda →				
Sentrum	Planleggingsfase for utbygging av Cicignon park →				
Sentrum	Planleggingsfase for utbygging av Dokka Sør på FMV vest →				
Sentrum	Planleggingsfase for utbygging av St. Hansfjellet barnehage Vurdering av mulighetsstudie			Innlemme Åsebråten som en del av St. Hansfjellet barnehage	

	utført av Fagskolen →				
Sentrum	Planleggingsfase for flytting av Speiderfjellet barnehage →		Speiderfjellet barnehage flyttes til 2. etasje på Kiæråsen. Språkgruppe til lokaler ved Nabbetorp området		
Slevik Platå	Planleggingsfase for Slevik Platå →				Mulighet for barnehagebygg med naturavdeling. Avvikle leieavtale på Solbrekke på sikt
Oksviken	Oksviken barnehage: Utredning med tanke på rehabilitering. Planleggingsfase for utbygging →	Erverve tomt til kommunal eie			
Gressvik	Planleggingsfase for utbygging på Gressvikfloa/ Sportssenteret →				
Veum park	Planleggingsfase for utbygging på Veum park →	Planleggingsfase for utbygging på Veum park			

FREDRIKSTAD KOMMUNE